

Maktabga tayyorlov guruhi bolalarida yozish ko'nikmasini shakllantirish**Qoraqalpoqiston Respublikasi, Muynoq tumani, 1-sonli DMMT direktor
orinbosari****Izbasarova Gulsara Rustambayevna**

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotining maktabga tayyorlov guruhi bolalariga yozish qoidalarini o'rgatishda mashq va usullardan foydalanish ahamiyati haqida yoritilgan. Yozishning murakkab jarayon ekanligi va unda tarbiyachining vazifasi bayon etilgan bo'lib yozish jarayonining hissiy qulayligi va maktabga o'tish davrining xususiyatlari bo'yicha fikr va mulohazalar berilgan.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, yozish ko'nikmasi, malaka, bilim, mashq maktabga tayyorlov, maktabgacha yosh.

O'zbekiston Respublikamiz prezidenti Sh.Mirziyoyev tomonidan maktabgacha ta'lim sohada islohotlar izchil davom ettirilib, maktabgacha ta'lim hozirgi zamon talablari va standartlari asosida rivojlantirish ishlari jadal ravishda olib borildi. Maqsadlarimizda kelajagimiz egalarining hech kimdan kam bo'lmay ulg'ayishlari hamda buyuk ajdodlarga munosib voris bo'lib yetishlarini ta'minlashdek ezgu niyat mujassam. Ayni shu omillarni inobatga olgan holda qarorda maktabgacha ta'lim tashkiloti pedagog tarbiyachilarini zamonaviy pedagogik texnologiya va metodlarni inobatga olgan ta'limiy faoliyatlarni tashkil etish vazifasi dolzarb hisoblanadi. Bolalarni maktabga tayyorlash masalasida o'qish malakalari bilan birgalikda yozish ko'nikmasini shakllantirish muhim hisoblanadi. Maktabga tayyorlov guruhida maktabga tayyorlash bo'yicha amaliy ishlar olib borilib, tarbiyalanuvchilarni har tomonlama tayyorgarlik funksiyalarini amalga oshirish ishlari bajariladi. Savodga tayyorgarlik mashg'ulotida turli mashqlardan foydalangan holda yozishga o'rgatiladi. Yozish¹ - bu muloqotning muhim shakli va ta'limning asosiy qismidir. Ammo bugungi texnologiya dunyosida bolalarga mashq qilish va yozish qobiliyatini oshirish uchun ko'p imkoniyatlar berilmaydi. Yozuvdan oldingi ko'nikmalar - bu bolalar yozishdan oldin rivojlanishi kerak bo'lgan asosiy ko'nikmalar. Ushbu ko'nikmalar bolaning qalamni ushlab turish va ishlatish qobiliyatiga, chizish, yozish, nusxa ko'chirish va rang berish qobiliyatiga hissa qo'shadi. Ushbu qobiliyatlar 'Ilk qadam' o'quv dasturi asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar mazmunini tashkil etib chiroyli va muvaffaqiyatli yozish malakasini egallashida muhim ro'l o'ynaydi. Yozishdan oldingi ko'nikmalarining asosiy komponenti - bu yozma shakllar. Bu ko'pchilik harflar, raqamlar va dastlabki chizmalardan iborat bo'lgan qalam zarbalari. Ular odatda ketma-ketlikda va yoshga xos darajada o'zlashtiriladi. Bu chiziqlarga quyidagi chiziqlar kiradi: |, —, /, +, /, kvadrat,

¹ Sodiqova Sh. Maktabgacha pedagogika. Toshkent. "Tafakkur bo'stoni". Toshkent. 2013 yil.

\, - . =va hk. Bu ishlar albatta induvidual tarzda olib borilishi lozim. Yozishga tayyorlik (yozishdan oldin) nima uchun muhim?

Ushbu guruhga kelmasdan avvalroq yozish bo'yicha tushunchalar hosil bo'lgan bo'lishi tabiiy. Oldindan yozish ko'nikmalari bolaning qalamni ravon va samarali ushlab turish va harakatlantirish qobiliyatini rivojlantirish va shuning uchun tushunarli yozish qobiliyatini rivojlantirish uchun juda muhimdir. Agar bu ko'nikmalar rivojlanmagan bo'lsa, bolaning tushunarli yoza olmasligi yoki charchoq tufayli darsda "davom eta olmasligi" tufayli umidsizlik va qarshilikka olib kelishi mumkin. Bu o'z-o'zini hurmat qilishning yomonlashishiga va akademik ko'rsatkichlarga olib kelishi mumkin. Yozishga tayyorlikni (oldindan yozish) rivojlantirish uchun qanday qurilish bloklari zarur?

Qo'l va barmoqlarning kuchi: qo'llar va barmoqlar yordamida qarshilikka qarshi kuch ishlatish qobiliyati, qalamning boshqariladigan harakati uchun kerakli mushak kuchini ta'minlaydi. Qalamni ushlash: Qalamni qanday ushlab turish samaradorligi, bu yoshga mos qalam harakatini yaratishga imkon beradi. Bu ko'plab ota-onalarni farzandining yozish ko'nikmalarini qanday yaxshilash kerakligi haqida savol tug'diradi. Kuchli yozish ko'nikmalarini rivojlantirish uchun vaqt kerak va buni amalga oshirish qiyin vazifa bo'lishi mumkin. Yaxshiyamki, ota-onalar uyda bolalarning yozish ko'nikmalarini yaxshilashga yordam beradigan ko'p narsalarni qilishlari mumkin. Qiziqarli mashg'ulotlardan tortib kundalik o'qish va yozish mashg'ulotlarigacha, bolalarning yozish ko'nikmalarini qanday yaxshilash bo'yicha ushbu maslahatlar farzandingizga qisqa vaqt ichida o'z mahoratini oshirishga yordam beradi. Yozish ko'nikmalarini mustahkamlashga yordam beradi. Bu bolalarning so'z boyligini doimiy o'qish - bu yaxshiroq yozish uchun qadam bo'lib, bolalarning kengaytirishga yordam beradi va ularga so'zlardan foydalanishning turli usullarini ko'rsatadi. Bu shuningdek, bu so'zlarni o'z yozuvlarida ishlatishni osonlashtiradi. Kichikroq bolalar bilan har kuni birga o'qiyotganingizga ishonch hosil qiling va ular o'sib ulg'ayganlarida o'qishga bo'lgan muhabbatlarini rag'batlantiring. Ajoyib yozish ko'nikmalarini rivojlantirish ko'p vaqt va sabr-toqatni talab qilsa-da, siz bolalar uchun oddiy yozish mashqlari bilan bolangizga yordam berishingiz mumkin. Ko'p o'qish, maxsus yozish maydonida tez-tez yozish vaqti va qiziqarli yozish mashg'ulotlari va o'yinlarni o'z ichiga olish uzoq davom etadi.

Xulosa qilib aytganda yozishdek murakkab jarayonda bolalarga munosabat va ularning psixologik xususiyatlarini hisobga olish ahamiyatlidir. Tarbiyachi pedagog tarbiyalanuvchilarning yozish qobiliyatini oshirishning usullarini amalda qo'llash va bolalarda o'zlashtirish tarbiyachidan sabr va mehnat talab etadi. Yozish ko'nikmasini shakllantirish jarayoni uzoq vaqt davom etganligi uchun qunt bilan yondashish muhim hisoblanadi.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR

- 1.Sodiqova Sh. Maktabgacha pedagogika. Toshkent. “Tafakkur bo`stoni”. Toshkent. 2013 yil.
- 2.Eshbekova G. Maktabgacha yoshdagi bolalarga yozishni o`rgatish vazifasini amalga oshirishda o`yinlardan foydalanish. journal of innovations in social sciences.: 01 | Jan - 2023 ISSN: 2181- Volume: 03 Issue 2594
3. Eshbekova G. Bolalarni maktabga tayyorlashning yozishga o`rgatish bosqichida psixofiziologik xususiyatlarini inobatga olish masalasi.
4. Eshbekova G. Tarbiyachining ma`naviy qiyofasi hamda kasbiy mahoratining bolalar bilan muloqotni tashkil etish shakllariga ta'siri. Journal of innovations in social sciences Volume: 02 Issue: 01 | 2022 ISSN: 2181-2594
5. Eshbekova G. Bolalarni maktabga tayyorlashning yozishga o`rgatish bosqichida psixofiziologik xususiyatlarini inobatga olish masalasi Международный научный журнал № 6 (100), часть
- 6.Maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanishiga qo`yiladigan davlat talablari
- 7.Takomillashtirilgan ‘Ilk qadam’ o`quv dasturi.
- 8.Teplov B.M. psixologiya va individual farqlar psixofiziologiyasi: tanlangan psixologik ishlar - m.: amaliy psixologiya instituti. voronej: npo "modek", 1998.
9. Maktabgacha ta`lim va tarbiya to`g`risidagi davlat standarti VM qaror.2020
10. Bobokalonov, M. K., & Khamdamova, D. (2022). USING ARCGIS SOFTWARE TO CREATE A LAND RECLAMATION MAP. BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI, 2(11), 385-388.